

Eindelijk kiezen zonder potlood

HET PAROOL
2 FEBRUARI

Amsterdam is klaar voor de stemcomputer, met gelijk de nieuwste snufjes

MARIEKE MONDEN

AMSTERDAM - Vierhonderdtachtig verlengsnoeren in diverse lengtes zijn besteld. Twee keer is getest of de draadloze verbinding werkt. Amsterdam is er klaar voor: de eerste verkiezing op een stemcomputer.

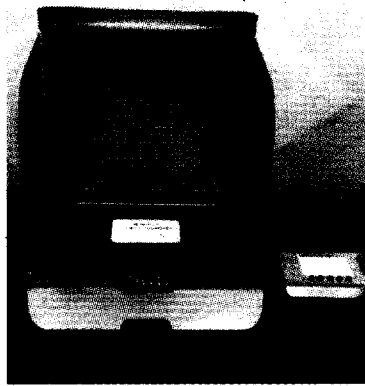
Waarschijnlijk lachen ze ons in Hoogeveen of Sappemeer hartelijk uit: Amsterdammers stemden tot op heden nog steeds met potlood en papier. Pas op 7 maart kunnen we voor het eerst per stemcomputer kiezen. Geld hield de vooruitgang tegen: het leasen van de computers kost circa vierhonderdduizend euro per verkiezing.

Maar nu lopen we wel gelijk voorop. Speciaal voor de hoofdstad heeft leverancier SDU uitgevers stemcomputers gemaakt die om negen uur 's avonds via een draad-

loze telefoonverbinding de resultaten doorsturen. Voor tien, en waarschijnlijk nog sneller, moeten de uitslagen dan in het stadhuis en op alle stadsdeelkantoren bekend zijn. De officiële hertellingen zijn voorbij, niemand hoeft meer tot diep in de nacht biljetten te turven: met één druk op de knop rolt een print met uitslagen op tafel.

Maar tijd besparen de nieuwe computers Rob Kalse van het bureau Verkiezingen nog niet. Zijn collega's en hij zijn al maanden druk met de voorbereidingen.

Allereerst was er de Europese aanbestedingsprocedure, waarbij SDU uitgevers als beste uit de bus kwam. Op verzoek van Amsterdam ontwikkelde het bedrijf een nieuwe computer met *touchscreen* die de uitslagen na sluiting van het stembureau naar de centrale servers stuurt. Kalse: "De SDU had vrij grote computers met printers, je

De stemcomputer. FOTO TIJSSSEN

wordt gek als je die overal in Amsterdam moet plaatsen - trappetje op, trappetje af met die zware dingen. En we wilden dat de computer *state of the art* zou zijn: draadloos."

Alle stemlokalen in de stad, 480 stembureaus op driehonderd locaties met elk twee computers, zijn door de stadsdelen nagelopen. Zijn er wel stopcontacten voor? Hoe lang moet het verlengsnoer zijn en houdt de stoppenkast het als de computers tegelijk met het elektrische kacheltje aangaan? Elke gymzaal is geïnspecteerd. Getest moest worden of in elk bureau een draadloze verbinding te maken was; zonnig kwamen er aanpassingen.

Bureau Verkiezingen heeft ook accu's gereserveerd die binnen een kwartier beschikbaar zijn, evenals technici en een callcenter dat de stembureauvoorzitters kunnen bellen als het automatisch doorsturen van de uitslag mislukt.

Met al die maatregelen waren ze er nog niet. Twee keer nog wordt op een dinsdagavond getest of alles naar behoren functioneert. TNO boog zich zowel over de computers als over het seinen. Dat is niet voor niets. In 1998 was de uitslag van de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen pas na twaalf uur beschikbaar, doordat de verantwoor-

delijke medewerker in het computercentrum van de gemeente tegen de afspraken in niet aanwezig was toen zich een storing voordeed. Handmatig heeft een medewerker van het Bureau Verkiezingen toen alle uitslagen in een spreadsheet ingevoerd. Kalse: "Dat is frustrerend hoor, iedereen deed zijn stinkende best maar omdat er iemand niet is die een knopje om moet zetten gaat het mis." Rond middernacht was de uitslag bekend.

Kalse denkt alle mogelijke noodscenario's nu voorhanden te hebben, maar ingewikkeld was het wel: "Je moet elke stap in het proces opnieuw bekijken."

In de opslag op Sloterdijk blijven de rode potloden, houten hokjes, stembussen en slotjes voorlopig nog even staan. Bureau Verkiezingen doet de meeste spullen pas weg als op 7 maart alles écht goed is gegaan.

Folders, posters en informatiedagen

De nieuwe manier van stemmen blinkt uit in eenvoud. Na overhandiging van de stemkaart verschijnen op het platte beeldscherm eerst alle partijen die aan de verkiezingen meedoen. Als de partij is gekozen, verschijnt de kandidatenlijst. Wanneer de kiezer op de naam van het uitverkoren raadslid heeft gedrukt, wordt de procedure herhaald, maar dan voor de verkiezingen in het stadsdeel.

Om Amsterdammers te laten wennen aan de computer, organiseert het bureau Verkiezingen in onder meer

buurtcentra en bejaardenhuizen informatieochtenden. Ook komen er foldertjes bij de oproepkaart, posters in de stad en spotjes op AT5.

Alle medewerkers van de stembureaus hebben een twee uur durende cursus gekregen. De komst van de stemcomputers is voor de mensen van de stembureaus een zegen; zij zitten straks van half acht tot negen uur in het stembureau en hoeven daarna tenminste niet meer met hun vermoede hoofd stembiljetten te tellen. De tijd van foute uitslagen is voorbij.

Waar blijven de potloden?

Voor de een hét symbool van de democratie, voor de ander een simpel rood potloodje. Bureau Verkiezingen heeft nog duizenden rode potloden in de opslag. Stadsdeel Zeeburg wil een veiling organiseren; wat er met de rest gebeurt, is onduidelijk. Het leeuwendeel gaat hoe dan ook weg, al zal Bureau Verkiezingen een klein deel van de potloden, stemhokken en bussen in huis houden. Stadsdelen kunnen dan voor een referendum het oude materiaal gebruiken in plaats van de dure computers van de SDU.